

Tiivistelmä Helsingin terveydenhuollon kustannuksista vuonna 2017

Kuntaliiton vuosittain tekemässä vertailussa terveydenhuollon asukaskohtaisista kustannuksista on mukana 10 suurta kaupunkia: Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku, Vantaa. Aineistona ovat kaikki terveydenhuollon kustannukset sekä sosiaalihuollon kustannuksista ympärivuorokautinen hoito (vanhainkodit ja tehostettu palveluasuminen) sekä mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut.

Suurten kaupunkien kustannukset pysyivät vuonna 2017 vuoden 2016 tasolla. Reaalikustannukset nousivat kuitenkin 1,6 %. Suurten kaupunkien väliset erot terveydenhuollon kustannuksissa kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Helsingissä kustannusten nousu oli deflatoituna vertailun toiseksi alhaisinta 0,3 %.

Seuraavassa esitetään Helsingin vuoden 2017 tietoja vertaillen niitä muihin kaupunkeihin sekä vuoden 2016 tietoihin, jotka on merkitty sulkeisiin. Aineisto on kokonaisuudessaan Kuntaliiton julkaisuissa.

Perusterveydenhuolto jaetaan avoterveydenhuoltoon, suun terveydenhuoltoon ja kotihoitoon.

Ympärivuorokautinen hoito sisältää perusterveydenhuollon laitoshoidon, sosiaalihoitolain mukaisen laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen.

Erikoissairaanhoidossa verrataan kustannuksia somaattisen ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon avohoidossa ja laitoshoidossa. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelun kustannukset sisältyvät psykiatrian avohoitoon.

Kokonaiskustannukset

Vuonna 2017 Helsingin terveydenhuollon kokonaiskustannukset olivat 1 433,3 M€ (1 439,8 M€ vuonna 2016). Kustannukset laskivat siten 6,5 M€. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 kustannukset laskivat 17,1 M€.

Asukaskohtaiset kustannukset

Helsingin ikävakioitu kustannus oli 2 275 €/asukas (v.2016 deflatoituna 2 269 €/asukas). Helsingissä terveydenhuollon ikävakioidut asukaskohtaiset kustannukset olivat vertailun seitsemänneksi suurimmat, 1,2 % suurten kaupunkien mediaania pienemmät. Korkein kustannus oli Oulussa 2 492 €/asukas (korkein myös vuonna 2016). Vertailun matalin kustannus ikävakioituna oli Vantaalla 2 147 €/asukas ja toiseksi matalin Espoossa 2 194 €/asukas. Espoossa reaalikustannusten nousu edellisestä vuodesta oli vertailun suurinta 3,3 %, Helsingissä reaalikustannus nousi 0,3 % ja Vantaalla 0,9 %. Pääkaupunkiseutu ei ole suurten ja eikä keskisuurten kaupunkien kustannusvertailujen kärjessä.

Terveydenhuollon kustannukset ikäryhmittäin

Väestön määrä Helsingissä vuoden 2017 lopussa oli 643 272. Väestö lisääntyi edellisestä vuodesta 8 091 asukkaalla. Yli 65-vuotiaiden osuus oli vertailun kaupungeissa keskimäärin 17,7 %, Helsingissä 16,8 %, Vantaalla 15,2 % ja Espoossa 14,5 %.

Yli 85-vuotiaiden osuus oli Helsingissä 2,1 %, Espoossa 1,4 % ja Vantaalla 1,3 % väestöstä. Terveystenhoollon kustannukset olivat vertailun korkeimmat Oulussa. Oulussa oli yli 65-vuotiaita 15,3 % ja yli 85-vuotiaita 1,7 % väestöstä.

Terveystenhoollon ikävakiomattomat kustannukset olivat Helsingissä 2 228 € asukasta kohti. Ikäryhmän asukasta kohti lasketut terveystenhoollon kustannukset olivat Helsingissä 0-6-vuotiailla 2,6 %, 15-49-vuotiailla 16,5 % ja 50-64-vuotiailla 6,2 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. 15-49-vuotiaiden terveystenhoollon kustannukset olivat Helsingissä suurten kaupunkien vertailun alhaisimmat, 1034 €/ikäryhmän asukas.

Sen sijaan ikäryhmän asukasta kohti lasketut terveystenhoollon kustannukset olivat Helsingin 7-14-vuotiailla 14,2 %, 65-74-vuotiailla 1,5 %, 75-84-vuotiailla 4,5 % ja 85 vuotta täyttäneillä 4,8 % yli vertailun mediaanikustannusten. 85 vuotta täyttäneillä terveystenhoollon kustannus oli Helsingissä 21 220 €/ikäryhmän asukas.

Perusterveystenhoollon ja erikoissairaanhoidon kustannukset

Perusterveystenhoolto

Helsingin perusterveystenhoollon avoterveystenhoollon ikävakioidut kustannukset asukasta kohti olivat vertailun alhaisimmat, 13,7 % alle suurten kaupunkien asukaskohtaisten mediaanikustannusten. Tehostetun palveluasumisen kustannukset kunnan asukasta kohti olivat Helsingissä 10,7 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. Sen sijaan sosiaalihoitolain alaisessa laitoshoidossa Helsingin asukaskohtaiset kustannukset (158 €/kunnan asukas) olivat peräti 94,3 % yli suurten kaupunkien mediaanikustannusten (81 €/kunnan asukas). Kotihoidon kustannukset (209 €/asukas) olivat 16,7 % suurten kaupunkien mediaanikustannuksia (179 €/asukas) korkeammat. Suun terveystenhoollon ikävakioidut kustannukset olivat hieman suurten kaupunkien mediaanikustannuksia korkeammat ja perusterveystenhoollon laitoshoidon asukaskohtaiset kustannukset olivat Helsingissä vähän suurten kaupunkien mediaanikustannuksia alhaisemmat.

Helsingissä kotihoidossa kustannusten nousu oli 4,3 M€ (3,4 %). Kotihoidon omien palvelujen suoritteiden lisäys on 11 %. Suun terveystenhoollon kustannukset laskivat 2,8 M€. Suun terveystenhoollon oman toiminnan käynnit laskivat, mitä selitti lisätyökäyntien suunnitelmallinen vähentäminen ja HUS:n hammasklinikkatoiminnan siirtyminen HUS:lle. Perusterveystenhoollon avohoidon kustannukset laskivat noin 1,9 M€.

Terveysteskuslääkäreiden käynnit laskivat edellisestä vuodesta, mutta kaiken kaikkiaan hoitoasiointien määrä säilyi ennallaan.

Perusterveystenhoollon laitoshoidossa hoitopäivien lukumäärä laski edellisestä vuodesta ja kustannukset laskivat hieman. Perusterveystenhoollon SHL:n alaisen laitoshoidon kustannukset laskivat edellisestä vuodesta noin 5,2 M€.

Erikoissairaanhoido

Helsingissä erikoissairaanhoidon ikävakioidut kustannukset asukasta kohti olivat somaattisessa avohoidossa 8,8 %, somaattisessa laitoshoidossa 2,9 % ja psykiatrisessa laitoshoidossa 1,8 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. Erikoissairaanhoidossa ainoastaan Helsingin psykiatrisen avohoidon kustannus oli suurten kaupunkien mediaanikustannusta suurempi, 4,8 % yli mediaanin.

Helsingissä erikoissairaanhoidon ikävakioitujen kustannusten osuus terveydenhuollon kustannuksista oli 50,6 % ja suurissa kaupungeissa keskimäärin 51,9 %. Vastaavasti perusterveydenhuollon osuus oli Helsingissä 49,4 % ja suurissa kaupungeissa keskimäärin 48,1 %.

Vuodesta 2016 vuoteen 2017 Helsingissä suurin kustannusten nousu oli somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidossa 6,5 M€ (2,4 %). HUS:n avohoitokustannukset ja suoritteet ovat lisääntyneet ja somaattisen laitoshoidon kustannukset vastaavasti laskeneet noin 4,3 M€ (1,4 %). Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon käyntimäärä lisääntyi edellisestä vuodesta 4,2 % ja laitoshoidon hoitopäivien lukumäärä laski 8 %.

Alueellisilla psykiatrian poliklinikoilla asiointit lisääntyivät edellisestä vuodesta 6 %. Psykiatrian avohoidossa kustannukset laskivat hieman. Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien lukumäärä laski ja kustannukset laskivat noin 2 M€ (3,5 %).

Terveydenhuollon kustannusindeksi

Terveydenhuollon kustannusten ikävakioidun kokonaisindeksin ollessa suurissa kaupungeissa yhteensä 1, Helsingin kokonaisindeksi oli 0,99, Espoon 0,96 ja Vantaan 0,93.

Perusterveydenhuollon avoterveydenhuollon kustannusindeksi oli suurten kaupunkien vertailun alin Helsingissä 0,90, Espoossa 1,11 ja Vantaalla 1,08.

Kotihoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli suurten kaupunkien vertailun toiseksi korkein Helsingissä 1,11, Espoossa 0,88 ja Vantaalla vertailun toiseksi matalin eli 0,81. Suun terveydenhuollon ikävakioitu kustannusindeksi oli Helsingissä ja Vantaalla vertailun toiseksi korkein 1,03 ja Espoossa se oli 0,96.

Ympäri vuorokautisessa perusterveydenhuollon laitoshoidossa Helsingin ja Vantaan ikävakioitu kustannusindeksi oli 1,01 ja Espoon 1,20. Sosiaalihuoltolain alaisen laitoshoidon kustannusindeksi oli Oulun jälkeen vertailun toiseksi kallein Helsingissä 1,42 vertailun mediaanin ollessa 0,73. Espoossa sosiaalihuoltolain alaisen laitoshoidon kustannusindeksi oli vertailun alin 0,51 ja Vantaalla 0,55. Sen sijaan tehostetun palveluasumisen kustannusindeksi oli Espoossa suurten kaupunkien vertailun kallein 1,31. Helsingissä tehostetun palveluasumisen ikävakioitu kustannusindeksi oli vertailun neljänneksi alin 0,91 ja Vantaalla 1,20.

Erikoissairaanhoidon avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli suurten kaupunkien vertailun alin Vantaalla 0,85, Espoossa se oli 0,87 ja Helsingissä 0,98 mediaanin ollessa 1,03. Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli vertailun alin Espoossa 0,86, Vantaalla se oli 0,88 ja Helsingissä 0,93. Psykiatrisen avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Helsingissä 1,13, Espoossa 0,92 ja Vantaalla 0,74 vertailun mediaanin ollessa 1,08.

Erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli suurten kaupunkien vertailun alin Espoossa 0,85. Vantaalla se oli 0,90 ja Helsingissä 0,95. Somaattisen erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Espoossa vertailun alin 0,87 ja psykiatrisen laitoshoidon niin ikään vertailun alin 0,74. Vantaalla somaattisen

erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli 0,93 ja Helsingissä 0,95. Psykiatrisen laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Vantaalla 0,79 ja Helsingissä 0,99.

Kustannukset tarvevakioituina

Kustannusvertailun tarvevakiointi oli tehty jakamalla vakioimattomat asukaskohtaiset kustannukset THL:n laskemilla tarvekertoimilla, joissa on otettu huomioon ikä- ja sukupuolirakenne, lääkeshoidon kustannusten erityiskorvaus (sairastavuus) ja sosioekonominen asema. Helsingissä terveydenhuollon ikä- ja tarvevakoidut kustannukset (2 549 €/ asukas) olivat 9. matalimmat kahdestakymmenestä yhdestä suuresta ja keskiuudesta kaupungista. Ikä- ja tarvevakoidut kustannukset olivat matalimmat Keravalla (2 259 €/asukas) ja korkeimmat Loviisassa (2 726 €/asukas). Tarvevakiointi osoitti, että Espoossa kustannuksiin vaikuttaa muita suuria kaupunkeja pienempi terveystalvelujen tarve, kun sitä vastoin Oulussa ja Kuopiossa kustannuksiin vaikuttaa terveystalvelujen muita suurempi tarve. Helsingissä ja Vantaalla tarvevakioinnilla ei juuri ole vaikutusta terveydenhuollon kustannusten sijoittumiseen vertailussa.

Yksityinen terveydenhuolto (ei työterveyshuoltoa)

Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioimattomat asukaskohtaiset kustannukset ovat laskeneet Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla jo neljättä vuotta peräkkäin. Vuonna 2017 kustannukset olivat Espoossa 222 €/asukas, Helsingissä 218 €/asukas ja Vantaalla 185 €/asukas. Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioimattomat kustannukset olivat pääkaupunkiseudulla Espoossa 22,0 %, Helsingissä 19,8 % ja Vantaalla 1,7 % suurten kaupunkien mediaanikustannuksia suuremmat. Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioimattomat asukaskohtaiset kustannukset olivat alhaisimmat Jyväskylässä (136 €/asukas) ja Kuopiossa (138 €/asukas).

Yhteenveto

Suurten kaupunkien väliset erot terveydenhuollon kustannuksissa lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Helsingissä asukaskohtaiset terveydenhuollon kustannukset ovat laskeneet asetetun tuottavuustavoitteen seurauksena. Vuonna 2016 Helsingin terveydenhuollon ikävakoidut kustannukset olivat suurten kaupunkien kuudenneksi suurimmat ja mediaanissa. Vuonna 2017 Helsingin terveydenhuollon kustannukset olivat vertailun seitsemänneksi suurimmat ja 1,2 % mediaania alhaisemmat.

Lähteet

Mikkola Teija, Nemlander Anu: Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2017, Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku ja Vantaa. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2017
http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3493

Mikkola Teija, Nemlander Anu & Tyni Tero: Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2016, Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kouvola, Kuopio, Lahti, Oulu, Pori, Tampere, Turku, Vantaa. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2016
http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3352